

**Vlada Crne Gore
Kabinet predsjednika
Kancelarija za evropske integracije**

INFORMACIJA

o potrebi ažuriranja Jedinstvene liste prioritetnih infrastrukturnih projekata

Jedna od ključnih preporuka sa prvih samita EU sa državama Zapadnog Balkana u okviru Berlinskog procesa od 2015. godine se odnosila na potrebu da države korisnice finansijske podrške EU unaprijede sistem planiranja investicija u infrastrukturu. Jedinstveni metodološki pristup koji sprovode sve države regiona po ovom pitanju podrazumijeva uspostavljanje Nacionalne investicione komisije i usvajanje Jedinstvene liste prioritetnih infrastrukturnih projekata, kao osnova za dalju pripremu i finansiranje projekata iz različitih izvora finansiranja.

Nacionalna investiciona komisija je prvi put usvojila Jedinstvenu listu prioritetnih infrastrukturnih projekata na sjednici koja je održana 2. decembra 2015. godine. Navedena lista je usvojena i od strane Vlade Crne Gore, 3. decembra 2015. godine. Usvojena lista je zatim ažurirana u nekoliko navrata, zaključno sa posljedjim ažuriranjem iz avgusta 2020. godine. Lista trenutno obuhvata 56 projekata od kojih je 9 iz sektora Energetike, 13 iz sektora Saobraćaja, 8 projekata iz Zaštite životne sredine (uključujući brojne potprojekte iz vodosnabdjevanja, upravljanja otpadom, otpadnih voda, zaštite od poplava, zaštite vazduha i civilne zaštite), 25 projekta iz Društvenih djelatnosti i 3 projekta koji se odnose na oblast Digitalne infrastrukture. Procjenjena vrijednost svih projekata je 5,1 milijarda eura.

Kako bi se realnije sagledale potrebe u oblasti infrastrukture i mogućnosti za finansiranje projekata, na sjednici održanoj 26. marta 2021. godine Vlada Crne Gore je donijela Odluku o Nacionalnoj investicionoj komisiji, kojom je obrazovana komisija kojom rukovodi predsjednik Vlade. Shodno Odluci („Službeni list Crne Gore", br. 040/21) i u skladu sa Članom 10 Poslovnika o radu, predsjednik Nacionalne investicione komisije je sazvao konstitutivnu sjednicu Nacionalne investicione komisije koja je održana 1. juna 2021. godine.

Na sjednici je usvojena *Informacija o zadacima Nacionalne investicione komisije sa predlogom Metodologije za izbor i prioritizaciju infrastrukturnih projekata*. Nakon zahtjeva Evropske komisije, kojim se jasno definiše potreba sačinjavanja navedene liste prioriternih projekata, definisana je i potreba za uspostavljanjem institucionalnog mehanizma i procedura/kriterijuma za izbor projekata koji bi omogućili pripremu predmetne liste. Institucionalni mehanizam je zaokružen obrazovanjem Nacionalne investicione komisije (*National Investment Committee - NIC*). Cilj je da se odlukama donesenim na najvišem nivou odlučivanja i postepenim preuzimanjem vlasništva nad procesom izbora prioriternih projekata stvori solidna osnova za planiranje ukupnih investicija u infrastrukturu i uveže proces strategijskog planiranja razvoja infrastrukture i definisanja prioriteta razvojne politike na centralnom i lokalnom nivou. Metodologija definiše slijed koraka neophodnih za izbor i prioritizaciju infrastrukturnih projekata i uvrštavanje projekata na Jedinstvenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata (*Single Project Pipeline - SPP*). Neophodan preduslov za implementaciju Metodologije je formiranje sektorskih radnih grupa od strane resornih ministarstava, zaduženih za izbor i prioritizaciju projekata iz svoje nadležnosti. Sektorske radne grupe mogu se formirati za oblasti *saobraćaja, energetike, zaštite životne sredine, društvene djelatnosti* (obrazovanje, zdravstvo, pravda, rad i socijalno staranje) i *digitalne infrastrukture*.

Shodno navedenom, Nacionalna investiciona komisija je zadužila resorna ministarstva da, najkasnije do 30. juna 2021. godine, obrazuju sektorske radne grupe i imenuju kontakt osobe za saradnju sa Kancelarijom za evropske integracije, korisnicima projekata i međunarodnim finansijskim institucijama/donatorima.

Pored toga, na sjednici je usvojena *Informacija o principima i načinu funkcionisanja Zapadnobalkanskog investicionog okvira*. Cilj Zapadnobalkanskog investicionog okvira je stvaranje veće sinergije između donatora i investitora, kako bi sredstva koja su dostupna kroz kredite međunarodnih finansijskih institucija na što efikasniji način bila iskorištena od strane zemalja korisnica. Zadatak Nacionalne investicione komisije je da, na osnovu predloga resornih ministarstava, sačini predlog sveobuhvatne liste prioriternih infrastrukturnih projekata, na osnovu koje će EK donositi dalje odluke o tome koji će projekti biti finansijski podržani u skladu s definisanim prioritetima na nivou države.

Takođe, Nacionalna investiciona komisija je usvojila *Informaciju o Ekonomskom i investicionom planu EU za Zapadni Balkan*. Evropska komisija je 6. oktobra 2020. godine usvojila Ekonomski i investicioni plan za Zapadni Balkan, kako bi doprinijela dugoročnom oporavku ekonomija regiona. U dijelu finansiranja plana, Evropska komisija je obezbjedila 9 milijardi eura finansiranja kroz IPA III program za period 2021-2027. godina kako bi se podržalo približavanje standardima EU, prije svega kroz investicije i podršku konkurentnosti i inkluzivnom rastu, održivoj povezanosti, odnosno zelenoj i digitalnoj tranziciji. Zapadnobalkanski investicioni okvir, zajedno sa

Instrumentom za razvoj preduzetništva i inovacija na Zapadnom Balkanu (EDIF) su glavni pokretači ovih inicijativa za pokretanje ključnih investicija u infrastrukturu.

Usvajanjem Jedinstvene liste prioritetnih infrastrukturnih projekata, shodno zahtjevu Evropske komisije i novom metodološkom pristupu Zapadnobalkanskog investicionog okvira, realizovani su svi koraci predviđeni Metodologijom za izbor i prioritizaciju infrastrukturnih projekata i stvoreni preduslovi za korišćenje bespovratnih sredstava ZIO, kako za tehničku podršku (pripremu projekata), tako i sufinansiranje infrastrukturnih ulaganja za projekte za Jedinstvene liste.

Ključna preporuka Evropske komisije, koja je dostavljena svim nacionalnim investicionim komisijama regiona odnosi se na potrebu ažuriranja Jedinstvene liste prioritetnih infrastrukturnih projekata na godišnjem nivou, kako bi projekti bili rangirani na osnovu njihovog značaja, usklađenosti sa sektorskim strategijama, kao i tehničke i finansijske zrelosti. Takođe, sugerisano je da bi Jedinstvena lista trebalo da odražava i ukupna ograničenja javnih finansija i obuhvati infrastrukturne projekte koji se pouzdano mogu finansirati u budućem periodu od 5 do 7 godina.

Važno je istaći da postojeća Jedinstvena lista sadrži strateške prioritete, kako nacionalne tako i regionalne, i da su prilikom njenog sačinjavanja u najvećoj mogućoj mjeri prihvaćene smjernice konsultanata koje je angažovala Evropska komisija, uključujući i one koje su se odnosile na formu i sadržinu liste. Međutim, imajući u vidu Ekonomski i investicioni plan EU za Zapadni Balkan koji predviđa značajna sredstva za razvoj infrastrukture kroz IPA III perspektivu tokom perioda 2021-2027, potrebno je da se proces ažuriranja liste sprovede tokom 2021. godine.

Stoga je neophodno u što kraćem roku otpočeti proces ažuriranja, revizijom strukture i sastava sektorskih radnih grupa, koje će imati zadatak da analiziraju kriterijume strateškog značaja projekata, ažuriraju postojeće sektorske jedinstvene liste prioritetnih infrastrukturnih projekata i identifikuju potencijalne nove infrastrukturne projekte na osnovu nacionalnih strategija, akcionih planova i postojećih baza podataka. Takođe, za sve postojeće ili nove projekte potrebno je pripremiti, odnosno ažurirati projektne identifikacione formulare (PIF), sprovesti ocjenu strateške relevantnosti i izvršiti analizu ocjene stanja svih projekata, tzv. GAP analizu, kao i analizu mogućnosti sufinansiranja projekata iz nacionalnog budžeta.

S obzirom na to da funkciju tehničkog sekretarijata Nacionalne investicione komisije obavlja Kancelarija za evropske integracije, zbog pravovremenog izvršavanja radnih zadataka u procesu ažuriranja Jedinstvene liste prioritetnih infrastrukturnih projekata i praćenja pripreme infrastrukturnih projekata koji će biti prijavljivani kroz pozive Zapadnobalkanskog investicionog okvira, neophodno je i dalje jačanje kapaciteta Kancelarije za evropske integracije u dijelu ovih nadležnosti.

Imajući u vidu navedene činjenice, predlaže se da Vlada potvrdi zaključke Nacionalne investicione komisije po pitanju ažuriranja Jedinstvene liste prioritetnih infrastrukturnih projekata.